

De voorgenomen implementatie van de richtlijn consumentenkoop: een gebrekkig wetsvoorstel

Citation for published version (APA):

Smits, J. M. (2001). De voorgenomen implementatie van de richtlijn consumentenkoop: een gebrekkig wetsvoorstel. *Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie*, 1047-1049.

Document status and date:

Published: 01/01/2001

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

De voorgenomen implementatie van de richtlijn consumentenkoop: een gebrekkig wetsvoorstel

J.M. Smits*

1. Inleiding

Enkele maanden geleden lanceerde de regering het wetsvoorstel¹ dat dient ter implementatie van de belangrijke Europese richtlijn inzake consumentenkoop en garanties.² Dit voorstel van wet is laat: implementatie van de richtlijn (die al van 25 mei 1999 dateert) in het Nederlandse recht dient uiterlijk op 1 januari 2002 te zijn geschied en te betwijfelen valt of die datum wordt gehaald. Belangrijker dan implementatie op tijd is echter dat de implementatie op juiste wijze geschiedt. Indien het huidige wetsvoorstel wet zou worden, is dat mijns inziens niet zo. Nederland loopt dan de kans om - na de recente veroordeling wegens gebrekkige implementatie van een andere richtlijn - nogmaals door het Europese Hof van Justitie op de vingers te worden getikt. Op één punt is overduidelijk dat het wetsvoorstel niet afdoende recht doet aan de richtlijn; op een aantal andere punten is gerede twijfel mogelijk.

2. Het recht op prijsvermindering

Zoals bekend hangt de Europese richtlijn 1999/44 nauw samen met de invoering van de euro. In de visie van de Europese Commissie moet invoering van de euro leiden tot een toename van het aantal grensoverschrijdende aankopen door consumenten. Die hoop is echter illusoir indien de consument, in geval van niet (correcte) nakoming door de verkoper, nog steeds met verschillende rechtsstelsels van doen heeft, zodat onduidelijk is wat hij precies jegens de verkoper kan ondernemen. De consument wordt daardoor nog steeds afgehouden van winkelen in een ander land dan het zijne. Richtlijn 1999/44 tracht daarom een geharmoniseerd regime te creëren voor de acties van nakoming, ontbinding en prijsvermindering. Niet enkel worden regels gegeven over elk van die acties op zichzelf (met daarbij behorende termijnen), maar ook wordt een hiërarchie gecreëerd tussen de acties onderling.

In art. 3 van de richtlijn is aan de consument-koper in geval van non-conformiteit het recht op een 'passende prijsvermindering' gegeven. Weliswaar bestaat dit recht pas in tweede instantie, namelijk indien de koper eerst heeft getracht om nakoming te vorderen (indien dat nog zinvol was), maar als secundair te vorderen is het in de systematiek van de richtlijn een volkomen zelfstandig recht. In het thans ingediende wetsvoorstel is daarvan niets terug te vinden. In de visie van de regering voldoet het Nederlandse recht reeds aan de richtlijn omdat wij het recht op gedeeltelijke ontbinding kennen (art. 6:270 BW) en ook via het opheffen van

---

* Jan Smits is hoogleraar Europees privaatrecht aan de Universiteit Maastricht.

¹ TK 2000-2001, 27809.

² Richtlijn 1999/44 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumentengoederen, Pb. EG 1999, L 171/12. Zie over deze richtlijn J.M. Smits, Naar een nieuw Europees consumentenkooprecht, NJB 2001, p. 1825 v.; dez., Wie is er bang voor de actio quanti minoris?, WPNR 6419 (2000), p. 685 v.; C.A. Joustra, De richtlijn consumentenkoop: een vergelijking met het Weens Koopverdrag, WPNR 6430 (2001), p. 51 v.

nadeel bij dwaling (art. 6:230 lid 2 BW) een vermindering van de prijs kan worden bereikt.³ Om twee redenen is dit standpunt onhoudbaar.

In de eerste plaats wordt hiermee over het hoofd gezien dat de vereisten voor ontbinding (art. 6:265 BW) of voor dwaling (art. 6:228 BW) in het systeem van de richtlijn in het geheel niet gesteld mogen worden aan het recht op prijsvermindering. Dat soms verzuim nodig is van de debiteur alvorens ontbinding kan worden gevorderd, is door de regering onderkend: in het voorgestelde art. 7:21 lid 3 en art. 7:22 lid 2 wordt deze eis geëcarteerd. Dat de tekortkoming de ontbinding moet rechtvaardigen (zoals art. 6:265 BW stelt) is echter een ontoelaatbare eis. Stel dat ik mijn verzameling juridische postzegels van 400 exemplaren verkoop, doch bij de levering fourneer ik er slechts 399. Naar huidig Nederlands recht zie ik de actie tot ontbinding (zelfs tot gedeeltelijke ontbinding) van de koper niet snel slagen. Volgens de richtlijn bestaat in dit geval wel degelijk recht op een ‘passende’ prijsvermindering.

In de tweede plaats is er een ander, belangrijker, argument waarom implementatie van het recht op prijsvermindering vereist is. Zelfs indien men aan zou nemen dat het Nederlands recht op dit punt identiek is aan de richtlijn omdat bij een geringe tekortkoming ‘vrijwel (sic!, JMS) altijd’⁴ een gedeeltelijke ontbinding mogelijk is, betwijfel ik zeer of kan worden volstaan met deze ‘systematische implementatie’. Zelfs indien uit het systeem van het huidige Nederlandse recht het resultaat volgt dat de richtlijn eist (wat ik dus betwijfel), dan nog is dat blijkens recente rechtspraak van het Europese Hof van Justitie namelijk niet afdoende. In de zaak Commissie/Nederland⁵ heeft het Hof namelijk expliciet gesteld dat de uit het nationale recht voortvloeiende rechtssituatie voldoende bepaald en duidelijk moet zijn en dat de begunstigden in staat moeten zijn, kennis te nemen van al hun rechten. Volgens het Hof kan richtlijnconforme uitleg door de nationale rechter ‘niet de helderheid en nauwkeurigheid (...) hebben die met het oog op de rechtszekerheid noodzakelijk zijn. Dit geldt in het bijzonder op het gebied van de consumentenbescherming.’

Men kan het oneens zijn met deze strenge houding van het Europese Hof, maar dat baat weinig. Het staat mijns inziens buiten kijf dat het niet opnemen van een zelfstandig recht op prijsvermindering in strijd is met het Europese recht. De keuze is tussen aanpassen van het wetsvoorstel en wederom worden veroordeeld door het Europese Hof.

3. Verdere gebreken van het wetsvoorstel?

Het zojuist als tweede genoemde argument baart mij enige zorgen. De uitspraak van het Europese Hof lijkt te impliceren dat de vrijheid van de nationale wetgever bij de implementatie van richtlijnen op het terrein van het consumentenrecht gering is. Indien de consument daadwerkelijk door lezing van de wet moet kunnen weten waar hij volgens de richtlijn aan toe is, dan betekent dit dat de regels van de richtlijn vrijwel letterlijk moeten worden overgenomen. Dat is in het Nederlandse wetsvoorstel zeker niet gebeurd. De Nederlandse regering staat daarentegen een minimalistische implementatie voor: het systeem van het huidige BW wordt zoveel mogelijk in stand gehouden.⁶ Dat lijkt niet verstandig. In de landen om ons heen is gekozen voor een vrij letterlijke overname van de regels uit de richtlijn. Aldus bijvoorbeeld in Duitsland, dat de richtlijn aangrijpt voor een volledige herziening van het recht inzake de

---

³ MvT, TK 2000-2001, 27809, nr. 3, p. 8.

⁴ Nader rapport, TK 2000-2001, 27809, B, p. 4.

⁵ HvJ 10 mei 2001 (Commissie/Nederland), C-144/99.

⁶ Aldus ook de Brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken aan de Tweede Kamer, TK 1998-1999, 23162, nr. 9.

remedies.⁷ Aldus naar verluidt ook in België, waar een wetsvoorstel binnenkort het licht zal zien. Ook Oostenrijk (dat bij mijn weten tot nu toe als enige Europese lidstaat heeft voldaan aan de verplichting tot implementatie voor 1 januari a.s.), lijkt te hebben gekozen voor een expliciete overname van de belangrijkste bepalingen uit de richtlijn.⁸

Wat in het wetsvoorstel onder meer níet voorkomt, is de door de richtlijn voorgeschreven hiërarchie van acties. Volgens art. 3 dient de consument-koper in geval van non-conformiteit in beginsel eerst herstel of vervanging te vorderen. Pas daarna bestaat de mogelijkheid van een passende prijsvermindering of ontbinding. De regering stelt zich op het standpunt dat invoering van deze hiërarchie niet vereist is omdat de richtlijn een minimum-karakter heeft en het Nederlandse recht de consument-koper meer mogelijkheden biedt. Hem komen immers (art. 7:22 BW) *alle* vorderingen toe. Dit standpunt lijkt verdedigbaar, maar met een Europees Hof dat zozeer staat op expliciete implementatie zijn verrassingen altijd mogelijk. Bovendien is het hiërarchisch systeem van de richtlijn een duidelijk compromis tussen de belangen van de koper en de verkoper. Vraag is of met de extra bescherming die de consument-koper thans krijgt, onder handhaving van diens vrije keuze tussen acties, niet tezeer het belang van de verkoper wordt opgeofferd.

Ik acht het wel verstandig dat het wetsvoorstel (in art. E, dat leidt tot een wijziging van art. 7:18 BW) in het Nederlandse recht wel introduceert een weerlegbaar vermoeden van non-conformiteit indien de afwijking van het overeengekomene zich binnen zes maanden na aflevering openbaart, tenzij de aard van de zaak of de aard van de afwijking zich daartegen verzet. Hiermee wordt de consument in zijn bewijsnood ten aanzien van het bestaan van non-conformiteit tegemoet gekomen met een bepaling die qua formulering grotendeels art. 5 lid 3 van de richtlijn volgt.

4. Ten slotte

Ten slotte moet mij nog het volgende van het hart. Als het wetsvoorstel (hopelijk in gewijzigde vorm) tot wet is geworden, betekent dat een nog verdere verwijdering van het consumentenkooprecht van het overige contractenrecht. De consumentenkoop werd al beheerst door eigen regels over de totstandkoming⁹ en de inhoud van de overeenkomst.¹⁰ Thans komen daar eigen regels over de contractuele remedies bij. Dat is weer een verdere stap, weg van een algemeen contractenrecht en in de richting van divergentie. Sommigen vinden dat jammer vanuit een oogpunt van de eenheid van het privaatrecht. Het lijkt mij onvermijdelijk indien men het privaatrecht uit Brussel serieus neemt.

---

⁷ Zie bijv. Simone Jorden/Michael Lehmann, Verbrauchsgüterkauf und Schuldrechtsmodernisierung, *Juristenzeitung* 2001, p. 952 v. Het wetsvoorstel is beschikbaar op www.bmj.bund.de/inhalt.htm.

⁸ Zie Chr. Jeloschek, The Transposition of Directive 99/44/EC into Austrian Law, ERPL 2001, p. 163 v.

⁹ Richtlijn 97/7 inzake de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten, Pb. EG L 144/19, gä mplementeerd bij Wet van 21 december 2000, Stb. 617 in onder meer art. 7:46a-46j BW.

¹⁰ Richtlijn 93/13 inzake oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, Pb. EG L 095/29, gä mplementeerd bij Wet van 28 oktober 1999, Stb. 468 in onder meer art. 6:238 BW.